

Programjavaslat a Klauzál tér és környékének közösségi megújítása

KÉK – Kortárs Építészeti Központ Alapítvány

Vezetői összefoglaló

A KÉK – Kortárs Építészeti Központ Alapítvány az alábbiakban foglalja össze a Klauzál tér megújítására vonatkozó – saját építészeti, urbanisztikai és városszociológiai szakmai tudására, valamint a helyi érdekeltségű szereplőket tömörítő Klauzália csoporttal való másfél éves együttműködésre alapozott – javaslatait.

Programjavaslatunk egy városépítészeti szemléletmódot hivatott közvetíteni, amelynek legfőbb alapelvei a meglévő értékek alapos helyismeretre támaszkodó tisztelete, a helyi szereplők (lakosság, vállalkozók és civilek) bevonása a megújulás valamennyi lépésébe (a programalkotástól a tervezésen és fenntartáson át a programszervezésig), a valós igényekre, tevékenységekre és lehetőségekre reagáló, koherens vízióba illeszkedő szerves fejlesztés. Ebben a megközelítésben az Önkormányzat feladata a lehetőség-teremtés: funkcionálisan magas minőséget képviselő, vonzó befogadó terek létrehozása, majd annak támogatása, hogy az így nyert infrastruktúrákat a helyi szereplők saját kapacitásaikat mozgósítva töltsék meg tartalommal, programmal, lehetőség szerint a működtetésben és fenntartásban is támaszkodva civil partnereinek tág értelemben vett forrásaira. Konkrét javaslatokat, ötleteket is megfogalmazunk a térrekonstrukcióra vonatkozóan, fontos azonban kihangsúlyozni, hogy ezek véglegesítésére, részleteiben való kidolgozására közösségi tervezési folyamat során kell, hogy sor kerüljön.

I. Vízió

Célunk, hogy a Klauzál tér közösségi bevonással történő fejlesztés révén váljon Erzsébetváros és a pesti belváros központi terévé, amely társadalmilag és gazdaságilag is működőképes, építő részvételre ösztönöz és felfedezésre csábít.

Az általunk létrehozni tervezett Klauzál tér egyszerre látja el a **helyi lakosság** széles rétegeinek mindennapi igényeit és jelent színes és autentikus kulturális célpontot a **minőségi turizmus** számára.

Hiszünk benne, hogy megfelelően előkészített tervezéssel és programalkotással a jövő Klauzál tere mindkét célcsoport legkedvesebb pesti közterévé válhat.

II. Előzmények

A Klauzál tér és környékének történeti múltja, hagyományai

Klauzál téri „szabadpiac”, 1965

(Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, Budapest Gyűjtemény)

A Klauzál tér a Belső-Erzsébetváros, a volt zsidónegyed legnagyobb tere. A tér első neve Stephans Platz volt, majd 1874-től István tér lett. Itt épült meg az 1870-es évek elején – 43 nap alatt, a Ligetben felállított gyermekszínház épületének fa és vasvázát felhasználva – Miklósy Gyula ezer férőhelyes színháza, az István téri Színház, amelybe Miklósy az akkori Nemzeti Színházzal valamiképpen elégedetlen színészeket hívta meg. 1874 januárjában tűzvész miatt a színház megsemmisült.

A színház helyén 1897-ben nyílt meg a Klauzál téri csarnok. Egyszerre öt vásárcsarnok épült a fővárosban, a Klauzál téri lett a III. számú Vásárcsarnok. A vásárcsarnokhoz kapcsolódóan

bérház is épült a Klauzál téren, ami lehetővé tette, hogy az árusító helyeket alacsonyabb áron adják ki. Az árusító helyek száma meghaladta a háromszázat. A csarnokban, elkülönített helyen kóser élelmiszer is kapható volt.

A tér másik érdekessége, hogy keresztülment rajta a régi 2-es villamos. A járat a Keleti pályaudvar melletti Festetich utcából indult és a másik végállomása a Dózsa György úti MÁV aluljáró angyalföldi oldala volt. A belső-erzsébetvárosi vonalat 1911. október 27-én helyezte üzembe a Budapesti Városi Villamos Vasút (röviden: B.V.V.V.) a Népszínház tér (mai nevén Blaha Lujza tér) és a Király utca között. A Stáhly utca – Gyulai Pál utca – Nyár utca – Klauzál tér – Csányi utcai vágányok a terézvárosi vonalakkal teremtettek összeköttetést.

1919-ben játszótér létesült ezen a téren is. A második világháborúban ez volt a Gettó egyetlen tere, temetkezési helyül is szolgált. 1969-ben Kecskésné Szabó Ildikó minta-játszóteret tervezett a térre, érdekes játékokkal, szánkózó dombbal, ekkor készült a két labdapálya. A Polgármesteri Hivatal 1997-ben felújította a teret, a terveket a Főkert Tervezési Stúdió (Hlatky Katalin) készítette, megőrizve a hajdani minta-játszótér még épp elemeit. Megmaradt a nagy mászó-hullám, a beton térelválasztó vidám festést kapott a mellette levő játszószerkezet színeiből. Az 1969-ben épített domb is megmaradt, öblében közösségi tér készült lelátóval rendezvények számára.

A tér a felújítása óta eltelt másfél évtizedben azonban meglehetősen leamortizálódott, elszigetelődött, ennek eredményeképpen a környék lakosságának középosztálybeli része jellemzően nem használja. A tér megújításának sikerét a környék funkcióival és lakossági igényeivel való összekapcsolása, a környék közösségi, gazdasági és építészeti struktúrájába történő integrálása jelentheti.

III. Célok

- A tér **identitásának erősítése**, Erzsébetvárosi szerepének (Erzsébetváros Központja) világos definiálása, olyan potenciális identitás-hordozó tartalmak közvetítésével, mint a *zsidó kultúra*, a *gasztro-kultúra* vagy az *idegen nyelvű irodalom és kultúra*.
- Intenzíven használt, élhető térré tenni a teret, ami **megállít, időtöltésre és visszatérésre** ösztönöz.
- Megőrizni és kiemelni a tér és a környék jellegzetességeit a már **meglévő kezdeményezések támogatásával**, a helyi lakosok széles rétegeit befogadó jelleggel.
- A teret és környékét a helyi, autentikus élményeket kereső, **igényes turizmus célpontjává** tenni: olyan *nappali szolgáltatásokat* kínálni, amelyek mind a *turisták*, mind a *helyiek* számára vonzerővel bírnak.
- **Növelni a környék gazdasági potenciálját** a tér és környéke szolgáltatásainak minőségével, valamint a programjába szervesen beillesztett képzési lehetőségek megjelenésével.
- A tér és környéke által kínált változatos tevékenységekkel és időtöltési módokkal **elősegíteni a társadalmi integrációt**.

IV. Hosszú távú hatások

- minőségi közterek és változatos lakossági szolgáltatások: emelkedő életszínvonal, **elégedett lakosság**
- autentikus élmények és változatos turisztikai szolgáltatások: visszatérő turisták, **növekvő turisztikai bevétel**
- **növekvő gazdasági potenciál**: kereskedelmi és vendéglátó ipari forgalom növekedése, a kreatív ipar és dinamikus start-up vállalkozások megtelepedése.
- **környező ingatlanok**, üzlethelyiségek **felértékelődése**
- integrált szolgáltatások: a turisták és helyiek közötti **feszültség enyhülése**
- a Klauzália, mint erős identitást hordozó **szomszédsági brand** kialakulása
- **kötődés és** a közterek állapota iránti **elkötelezettség erősödése**

V. Alapvető eszközök - befogadó infrastruktúra és autentikus tartalom

A tér újragondolásának egyik fő kiindulási pontja, hogy valódi helyi igényekre adjon válaszokat, illeszkedjék a környék lehetőségeihez, infrastruktúrájához. Az így átalakult tér időtöltésre csábítson, megállítson. Nyújtson lehetőséget a helyi élet, helyi identitás megélésére és megismerésére. Kínáljon különleges szolgáltatásokat, amelyek a városban csak itt elérhetőek. Legyen kényelmes és befogadó idők és fiatalok, helyiek és turisták számára egyaránt.

Ehhez egy befogadó, sokféle használatot megengedő infrastruktúra és az autentikus, lokális kezdeményezések támogatása szükséges.

A modern Önkormányzat feladata a lehetőség-teremtés: funkcionálisan magas minőséget képviselő befogadó terek létrehozása, majd annak támogatása, hogy az így nyert infrastruktúrákat a helyi szereplők saját kapacitásaikat mozgósítva töltsék meg tartalommal, programmal, lehetőség szerint a működtetésben és fenntartásban is támaszkodva civil partnereinek széles értelemben vett forrásaira.

A programalkotás (részleges) átengedésének előnye, hogy az Önkormányzat racionalizálja egyre szűkülő forrásainak felhasználását, és az üzleti és civil szektor által naprakészen érzékelt igényekhez alkalmazkodva változatos programajánlat jön létre.

Követendő tervezési alapelvek:

- A téren jelenleg is meglévő, annak jövőbeli működését pozitív irányba előmozdító **szereplők bevonása** a következő lépésekbe:

(1) programalkotás

(2) tervezés

(3) fenntartás és működtetés

(4) programszervezés

- A meglévő értékek, **hagyományok tiszteletben tartása**, azaz: a tér meglévő szabadter-építészeti elrendezésének és környezetarchitektúra-elemeinek pusztán olyan mértékű átalakítása, amely lehetővé teszi az ésszerűbb kihasználást, helyet teremt az új, illetve a jövőben megnövelendő alapterületen gyakorolható funkcióknak, tehát feltétlenül szükséges a minőségi megújuláshoz.

- Fontos kiemelni annak a jelentőségét, hogy a tér egy koherens, **igényekre, tevékenységekre és lehetőségekre alapuló program** megvalósulása legyen, ne látványos elemek kollázsa.

VI. A téren és környékén jelenlévő jó gyakorlatok

a) A helyi vállalkozóknak egy egyre növekvő rétege már jelenleg is rendszeresen végez alapvető vállalkozói tevékenységét kiegészítő, a negyed identitását építő közösségi tevékenységet:

- **Lumen Zöldség:** zöldség-gyümölcs bolt // **gasztro-kulturális közösségi programok** (pl. palántavásár, városi méz kóstolás, aranygaluska-készítés) (Klauzál tér 14.)

- **Massolit Könyvesbolt és Kávézó:** angolnyelvű könyvesbolt és minőségi kávézó // **közösségi- kulturális programok** (felolvasó estek, könyvbemutatók, kamara koncertek, kiállítások) (Nagydiófa utca 30.)

- **Klauzál13:** idegen nyelvű könyvesbolt (művészeti albumok, zsidó kultúra, irodalom) // **kulturális programok** (művészeti kiállítások, könyvbemutatók, felolvasóestek, beszélgetések, sajtóesemények, olvasósarok) (Klauzál tér 13.)

- **Szimpla Kert:** termelői piac (Szimpla Vásárnap), és változatos lakossági szolgáltatások (Bringás Bolha Piac) (Kazinczy utca 14.)

- Kazimir és Szimpla információs pontok: (Kazinczy utca 32., Kazinczy utca 14.)

b) További, a tér programalkotásába, üzemeltetésbe potenciálisan bevonható vállalkozások:

- Guminár Tamás mesterhegedű-készítő műhelye (Klauzál tér 14.)
- Laoni showroom 18 magyar iparművész munkájával (Klauzál tér 1.)
- Chimera Project kortárs művészeti galéria és ügynökség (Klauzál tér 5.)
- BGF KVIK Idegenforgalmi Szakkönyvtár (Klauzál tér 5.)
- helyi szolgáltatások: javítóműhely, festékbolt

c) Az Önkormányzat követendő kezdeményezése, a szociálisan sérülékeny csoportok számára a **Hetedhét Gyermejjóléti Központ**, illetve a **Jaffe Zsidó Családsegítő** együttműködésében időszakosan megrendezett családi napok fontos hordozói a tér **helyi családokat segítő** tevékenységének.

d) Identitás-erősítő, lokális gyökerű események, rendezvények:

- **A BUPAP sétái:** kreatív kulturális-helytörténeti séták magyar és angol nyelven. Jelszavuk: Légy helyben turista!

- A **Negyed6Negyed7** rendezvényei / **Klauzál téri majális**: Családi nap és futball-gála (szépirodalmi- és mesekönyv-csere, Klauzál tér makett-építés és lakógyűlés, közös aszfaltfestés, szabadtéri mozi, koncertek)

- **Kis Könyves Éj:** 27 könyvesbolt és több kulturális intézet részvételével, évente rendezett éjszakai program.

VII. „A” Tervezési terület: Klauzál tér

A Klauzál tér tervezése során mindvégig a **park és a parkon kívüli közterületek és hozzájuk kapcsolódó ingatlanok egységében** gondolkozunk. A Klauzál tér parkon kívüli részének felújítását a parkrekonstrukcióval egyidejűleg el kell végezni, ellenkező esetben a felújított parkban sokkal kisebb számban fognak megjelenni az új használói csoportok (pl.: a helyi középosztálybeli családok, akik jelenleg inkább a Károlyi kertet választják, illetve a téren jelenleg csak áthaladó turisták). Az új használói csoportok és minták megjelenése, valamint egy fenntartási program hiányában a térre fordított beruházás amortizációja az ideálisnál sokkal gyorsabban meg fog történni.

VII.1. Kiemelt térelemek, funkciók

Az alábbiakban megfogalmazottak az eddigi közösségi gondolkodás során felmerült elemek, ötletek, amelyek véglegesítésére, részleteiben való kidolgozására közösségi tervezési folyamat során kell, hogy sor kerüljön.

Számos, a téren régóta jelenlévő, hagyományosnak tekinthető funkció megőrzendő, de minőségi fejlesztésre és hatékony fenntartási modellre szorul, és új minőségi befogadó terekkel és funkciókkal bővítendő. Szükséges a meglévőnél hatékonyabb érvényesítése annak a tervezési alapelvnek, hogy az eltérő funkciók ne zavarják egymást, támogatva a különböző generációk együttélését.

VII.1.1. Szabadidős és sportfunkciók

- játszótér
 - a jelenleginél több, minőségi játék elhelyezése, amely a középosztály családjai számára is vonzó célponttá teszi a játszóteret.

- **foci, illetve kosárlabdapálya**

- a sportpályák kihasználtsági foka nagy, szükséges állapotuk feljavítása, az esti használatot lehetővé tevő világítás megteremtése.
- a park üzemeltetési költségeit részben fedező gazdasági modell bevezetése, a pályák részleges, szezonális bérleti rendszerének (helyi partnerszervezet bevonásával történő) kialakításával. Fontos, hogy a helyi, szociálisan kiszolgáltatott gyerekek és családok védelmében min. 1 jó minőségű sportpálya folyamatosan, ingyenesen elérhető legyen.

- **ping-pong asztalok**

- **asztalok és padok**

- asztalok, padok jelenlegi elhelyezésének átgondolása, multifunkciós használat segítése a tér több pontján való elhelyezéssel, a csarnok előtti téren létrehozandó szabadtéri piachoz és a játszótérhez kapcsolódóan is (piknik asztal családoknak, kitelepedő iskolai csoportok és családi napok kézműves foglalkozásai, kapcsolódó kültéri grill lehetőség).

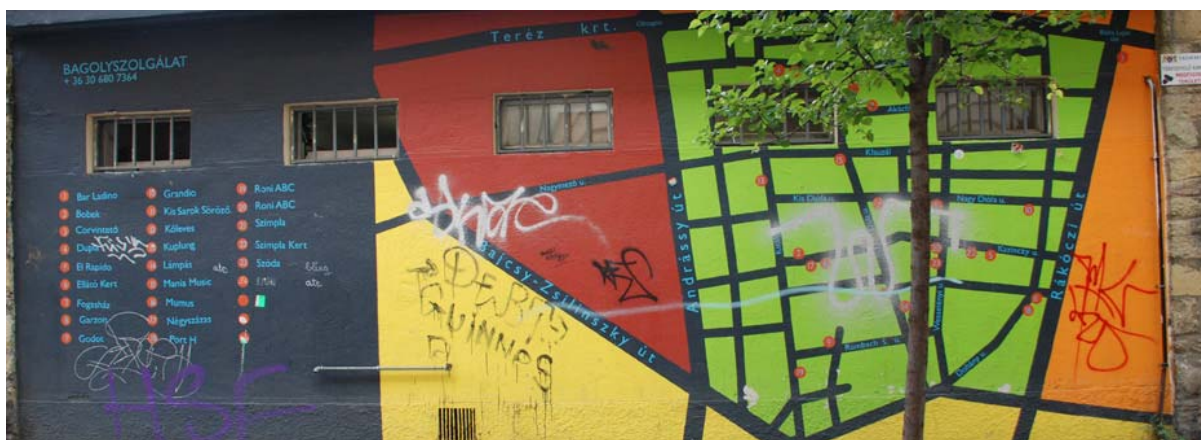
- **felnőtt játékok**

- a meglévő szabadtéri edzőterm mellett új szabadidős játékok a felnőtteknek (pl.: petanque) *Bővebben lásd még az Újonnán kialakítandó funkciók részben.*

VII.1.2. Nyilvános illemhely

Javasoljuk a nyilvános illemhely mint funkció és mint értékes épület megtartását, de szintén fejlesztésekkel:

- meghosszabbított nyitva tartás
- az ingyenes lehetőség szélesebb körű hirdetése (pl. angol nyelvű felirattal a turisták számára is érthetővé tenni a szolgáltatást).
- az épületben túl nagy helyet foglal el az illemhely, javasoljuk új szolgáltató funkció beköltöztetését: tároló helyiség sporteszközök, a park fenntartását és a közösségi eseményeket szolgáló eszközök számára. *Bővebben lásd még az Újonnan kialakítandó funkciók részben.*

VII.1.3. Kutyaftató

- Javasoljuk a kutyaftató méretének **csökkentését**, ideális esetben **átköltöztetését** egy olyan, környéken található, potenciális zöldfelületként használható telekre, amelyeket ablak nélküli tűzfalak öveznek.
- A kutyaftató, mint animált, mentorált és fenntartott kutyás közösségi tér kialakításához vizsgálni esetleges partnerszervezet bevonásának lehetőségét (pl.: Ebovó Közhasznú Egyesület).
- Amennyiben a kutyaftatónak – kisebb alapterülettel – a Klauzál téren kell maradnia, úgy javasoljuk legideálisabb elhelyezkedésének alapos vizsgálatát (szempontok: ne zavarja a többi, különösen a gyermek és pihenő funkciókat, ne akadályozza a térnek a Dob utca irányából, a sarkokon történő megnyitását).

VII.1.4. Növényzet

A Park növényzetének szakszerű, esztétikai és nagy igénybevétel melletti fenntarthatósági szempontokat egyaránt figyelembe vevő megújítása. Jelenleg a lombkorona telítettsége belvárosi viszonylatban jónak mondható, de különösen a cserje és gyeptesítés területén átgondolt megújítási program szükséges. Kívánatos a tér egyes pontjain olyan gyepterületek létrehozása is, amelyek alkalmasak egy családi vagy társasági piknik befogadására.

VII.1.5. A Park megnyitása a tér felé -- a kerítésrendszer

A parkot jelenleg övező kerítésrendszer és lábazat részleges, átalakítással és felújítással történő elbontását javasoljuk az alábbi szempontok figyelembe vételével.

-- A kerítés részleges lebontása, a park megnyitása a határoló utcák felé, kiemelten a Dob utca felé néző sarkokon, ahol a téren áthaladó gyalogos forgalom a legintenzívebb.

-- A park csarnok felé eső kapujának nagyvonalú megnyitása, ezzel is segítve park és csarnok mentális, vizuális és funkcionális összekapcsolását.

-- Fontos tervezési feladat ugyanakkor, hogy a nyitás mellett hatékonyan tudjunk védekezni az éjszakai vandalizmussal szemben, hogy a romkocsmaturizmus ne amortizálja le a parkot.

-- A Park és a környező ingatlanok funkcionális összekapcsolása. Kíváncsú például a mintegy 50 cm-es lábazat eltüntetése a sarkokon a park egyenletes beleúsztatásával a térbe, és ezzel új kisméretű teresedések kialakítása, lehetőség-teremtés a sarok környéki üzlethelyiségek üzemeltetőinek kisméretű teraszok kialakítására a parkhoz szervesen kapcsolódva, de azon kívül (ld. Károlyi kert). Az így az autóúton áthaladó vendég és kiszolgáló forgalom tovább csillapítja a forgalmat, növelve a tér gyalogosbarát jellegét.

-- A parkban az átlós közlekedés biztosítása, különösen a forgalmas Dob utcai sarkok és a park központja között.

VII.2. Teresedések kialakítása a parkon kívül

VII.2.1. A Csarnok előtti tér, mint a jövőbeli Klauzál tér központi eleme

Javasoljuk a csarnok összekapcsolását a park területtel fizikai, funkcionális és mentális eszközök egymást erősítő rendszerével:

-- Kis teresedés létrehozása a csarnok előtt, amely a csarnok funkcióit erősítő, ideiglenes funkciók (pl. szombati vásár) befogadására alkalmas terület és hozzá kapcsolódó több funkciós utcabútorok elhelyezése (pl.: hétköznapi pihenő pad, hétvégén pult).

-- Forgalomcsökkentés, a forgalom számára megőrzendő sávszélesség: 1 gépkocsi sáv és 2 irányú biciklis forgalom.

-- A parkolás (időszakos) megszüntetése (részletesebben lásd a *Közlekedés fejlesztés – Közmű részt*).

VII.2.2. Csányi utca - Dob utca sarok

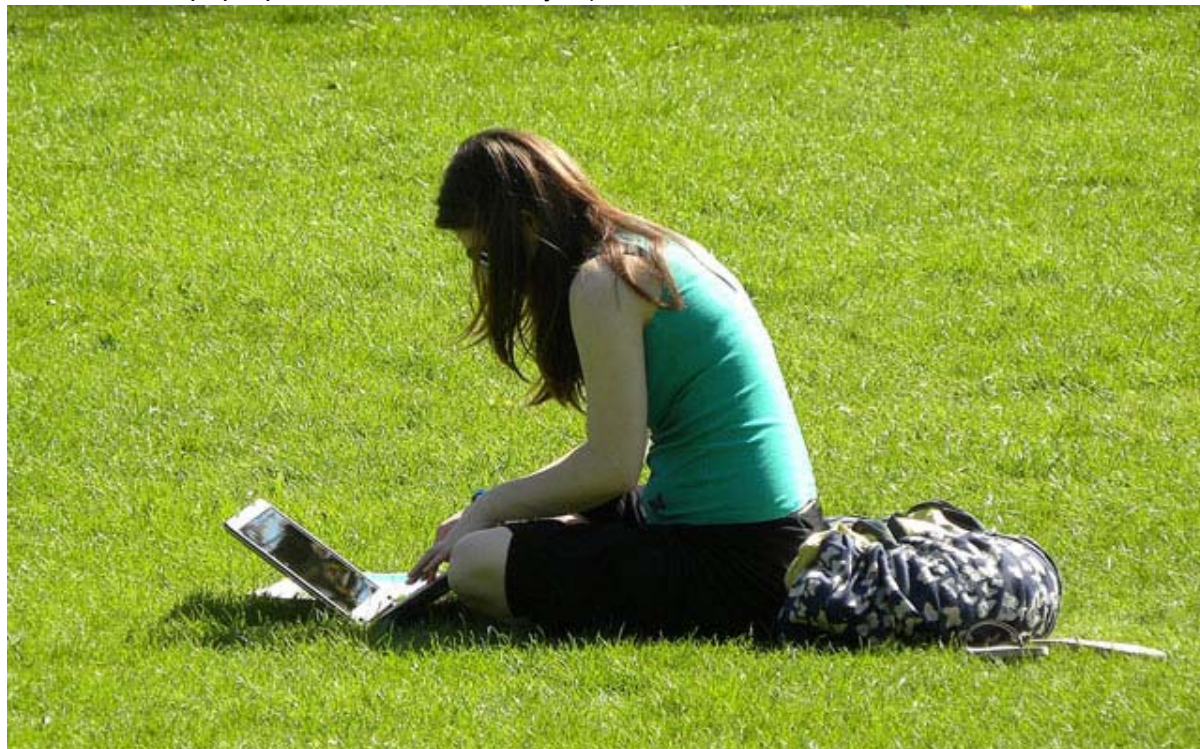
Javasoljuk a Csányi és Dob utca sarkán található, természetesen illeszkedő, izgalmas teresedés bekapcsolását a térbe. Ennek alapvető eszközei:

- parkolás (időszakos vagy teljes) megszüntetése (jelenleg 12 parkolóhely található itt)
- burkolat szintbe hozása
- forgalomcsillapítás

VII.3. Újonnan kialakítandó infrastruktúrák, funkciók

Általános alapelv az időszakos funkciók ki, illetve betelepülésének támogatása a parkon belül és kívül, az alpinfrastruktúra biztosításával és megkönnyített engedélyezési eljárással (pl.: helyi őstermelői piac, könyvvásár, közösségi események, szomszédsági ünnepek, környezeti nevelés órák, pop-up vásárok és események).

-- **Tároló helyiség** sporteszközök, a park fenntartását és a közösségi eseményeket szolgáló eszközök számára (javasoljuk a jelenlegi illemhely épületének használatát, az illemhely funkció kisebb területen való megtartásával).

-- **Hot Spot** - "Lefedve" program adaptálása. A Erzsébetváros Önkormányzata által 2008-ban kezdeményezett "Lefedve" hot spot program adaptálása: a téren nyílt, publikus internet elérés biztosítása a helyi lakosságnak, az ide látogató turisták, és az itt tanuló, lakó diákok számára

-- nagy kiterjedésű, **gyepes „piknikező” terek** kialakítása. Fűbe ülni szabad! A park területén belül a leülésre, piknikezésre alkalmas füves területek megnövelése. Az így nyert területek folyamatos gondozása.

-- **Új (felnőtteknek is szóló) sport és szabadidős funkciók:** petanque, téli korcsolyapálya

-- **Zeneszínpad:** ugyan a jelenlegi „színpad és lelátó” kihasználtsága elégtelen, egy téren belül jól elhelyezett, kisebb méretű, funkcionálisan más tevékenység (pl. szabadtéri mozi) befogadására is alkalmas, háttér-infrastruktúrával (elektromos áram csatlakozási lehetőség!) ellátott színpadnak lenne létjogosultsága a téren.

-- kültéri **grill lehetőség** a családi asztaloknál

-- Oktatási, képzési program alpinfrastruktúrája (tanulásra, kézműveskedésre használható asztalok, padok, a tároló helyiség átengedése fejlesztő eszközök (labda, ugráló kötél, hullahopp karika...) raktározására

VII.4. Felszámolandó, fokozatosan kiszorítandó elemek

- A Fővárosi Gázművek Zrt. tulajdonában lévő **gáznyomás szabályozó áthelyezésének** / kisebb térigényű kialakításának műszaki megvalósíthatósági vizsgálata.
- A park központi részén lévő kerek, a közlekedő és **agora funkciót zavaró emeltágyások** megszüntetése (a tér esztétikai többlettel ennél innovatívabb eszközökkel is megtölthető, ugyanakkor a közösségi funkciókra alkalmas agora jellegű téregységet teljesen elfoglalja).
- Az élhető város ideájával összeegyeztethetetlen folyamatok kivizsgálása, visszafordítása, mint például a Laoni showroom előtti **árkádós rész közelmúltbeli lezárása**. Ehhez a nem kívánatos térhasználatok (utcák, árkádok illemhelyként való használata) visszaszorítása szükséges.

VII.5. Fenntartás

Fenntartási program kialakítása, ami **üzemeltetési és programkoordinációs területen egyaránt aktív**. Ennek a szerepkörnek **potenciális gazdája** a téren helyet kapó ERVA Programiroda (illetve **a tér használatáért felelős „térmeister”**), **de szükséges**, hogy az önkormányzati finanszírozású intézmény messzemenően **bevonja a tevékenységbe a helyi vállalkozók, civilek csoportjait**. A lehetőség-teremtő, szolgáltató jelleggel értelmezett programkoordinációs feladatok közé tartozhat a téren folytatott egyes tevékenységek (pl. sport, kertészkedés, kertmozi) kiszolgálása (raktár, kölcsönző, elektromos kiállítás stb.), illetve a min. 1 ingyenes és szabadon használható sportpálya mellett egy másodiknak az időszakos bérbeadása stb.

A park éjszakai őrzése szükséges – minél nagyobb mértékben kerülnek a határoló kerítések elbontása annál nagyobb az őrzési feladat.

A környező középosztálybeli családok és gyermekeik, illetve a turisták akkor fogják használni a Klauzál téri parkot, ha az nívósan felújításra kerül, és fenntartása is folyamatos, működtetése zavartalan, és változatos programokkal várja a látogatók különböző csoportjait.

VII.6. Közlekedésfejlesztés - Közmű

-- **Forgalomcsillapítás:** a teljes téren lakó-pihenő övezet szerinti 30km/órás sebességhatárolás, alacsony lejtésű (ld. Király utca) fekvőrendőr kihelyezése a bármely irányból a térre belépő forgalom számára.

-- Javasoljuk a parkot övező **vegyes forgalmú úthálózat kialakítását a burkolat szintbehozásával**, ahol lehetőség van rá, szélesebb járdafelületek kialakításával. A szintbehozott burkolat miatt a járdára parkoló gépkocsik leszorítására nem javasoljuk álló pollerek elhelyezését, csak a Kazinczy utca Dohány utca és Wesselényi utca közé eső részén alkalmazott fényvisszaverő útjelző elemeket, jelképes magasságú szegélyt, illetve burkolat kiosztásváltást.

-- **Biciklis közlekedés támogatása** (illeszkedve a BKK által készített, és az Erzsébetvárosi Önkormányzat által elfogadott komplex kerékpáros barát fejlesztési tervhez) 2 irányú közlekedés engedélyezése a Klauzál tér csarnok felőli oldalán és a Nagydiófa utcában, biciklis barát burkolatok lerakása.

-- **A parkon átmenő gyalogosforgalom ösztönzése** a parkot átszelő átlós irányú közlekedés lehetőségének megteremtésével.

-- **Parkolási kapacitás csökkentése** a téren 2 helyszínen:

+ A Klauzál tér csarnok felőli oldalán javasoljuk a parkolás teljes megszüntetését, minimum a rendszeres szombati piac idejére.

+ A Csányi utca-Dob utca sarkon a parkolás megszüntetésével új izgalmas teresedés létrehozása (Seres Rezső tér), összekötése a Klauzál térrel.

Nem támogatjuk földfelszín alatti parkolók kiépítését a téren, mert ez új forgalmat hoz a térre, amely ellehetetleníti a park- és térfunkciókat, valamint a mélyparkolók ki és bejárata, szellőzési igényei olyan új terhelést jelentenek a térnek, aminek kialakítását a viszonylag kis terület és sok funkció mellett már nem lehet megnyugtatóan megoldani.

A megszűnő lakossági gépkocsi parkolóhelyek kiváltására javasoljuk a jelenleg megközelítőleg 50%-os kihasználtság mellett működő **környékbeli parkolóházakkal való megállapodások** megkötését, ami által a helyi lakosság jelentős kedvezményekkel juthatna zárt, őrzött parkolási lehetőséghez. (Kertész utca 24-28., Holló utca 6., Akácfa u. 12-14.)

-- **A közvilágítási rendszer felújítása**, egyedi áthelyezésekkel a sötét, nyilvános toalett helyett használt sarkok felszámolása érdekében.

-- A rekonstrukcióra vonatkozó koncepciónk a tér és környékének közmű helyzetét nem tárta fel: a közmű szolgáltatókkal egyeztetés szükséges a meglévő kapacitások és leendő fejlesztési terveknek a programhoz illesztése érdekében.

VIII. „B” Tervezési terület: Klauzál tér környező területei

A projekt és a TÉR_KÖZ pályázat alapgondolata, hogy a Klauzál tér sikeres megújulása elválaszthatatlan az akcióterületen és környékén található alulhasznosított ingatlanok közösségi, szociális, kulturális célú hasznosításától. A tér fejlesztése a környékével integrált program szerint: a környező önkormányzati ingatlanok, potenciális zöldterületek és közlekedési alternatívák figyelembe vételével.

Célunk ez esetben is az, hogy mind a helyiek minél szélesebb rétegét, mind a működés gazdasági fenntarthatóságát javarészt biztosító turistákat kiszolgáló funkcióknak adjunk teret.

A TÉR_KÖZ pályázat lehetőséget ad ezen ingatlanok felújítására, közösségi hasznosítására és ezáltal történő újrapozicionálásukra. A következő két pontban a Klauzál-tér környékén található üres önkormányzati, földszinti, utcafrontos helyiségek és az alulhasznosított zöldterületekre, illetve potenciálisan zöldesíthető telkek hasznosítására teszünk javaslatot.

VIII.1. Inkubátor-utca

Az Inkubátor-utca koncepció egy környékbeli utca üres önkormányzati üzleteinek újjáélesztését célozza.

Javaslatunk, hogy ezen helyiségek közül néhányat - a TÉR_KÖZ pályázat keretében példaértékű mintaprojektként - egymást gazdaságilag erősítő és illeszkedő profilú szociális és kereskedelmi hiányfunkciók számára hasznosítsuk, amelyek megfelelő közeget teremthetnek dinamikus start-up vállalkozások megtelepedéséhez is.

Célunk:

- az üresen álló helyiségek negatív környezeti hatásait megszüntetni
- az üzletek fenntartási költségeit, a karbantartással járó felelősséget új használókra hárítani
- egy kedvezményes bérleti rendszerrel kezdő vállalkozások és társadalmi célú csoportok környéken való megjelenését támogatni
- a Főváros üres üzletek hasznosításával foglalkozó programjában példaértékű szerepet vállalni egy mintaprojekt elindításával

Az üzlethelyiségek kedvezményes, határozott időre szóló szerződéssel rögzített kiadásával az Önkormányzat egyszerre támogathatja:

- a gazdasági potenciállal bíró, innovatív kezdővállalkozásokat (csökkentve az üzleti kockázatot és elősegítve a hatékony közönségépítést)
- a non-profit, szociális célú, helyi, lakossági igényeket kiszolgáló csoportokat
- ezek együttműködését.

A mintaprojektet célszerű egy utcában, egymáshoz közel eső üzlethelyiségekben megvalósítani. E célra mi a **Kisdiófa utca** üres, földszinti utcafrontos üzlethelyiségeit javasoljuk.

Példák egy működési modellhez:

1. Baba-mama klub és bolt

- (a) baba-mama klub, ruhatervező műhely (b) babaruha bolt.
- (a) közönsége segíti (b) forgalmát.
- (b) nem bérleti díjat fizet, hanem beszáll (a) fenntartásába.
- (a) és (b) hosszútávon megerősödik és 3-5 éven belül képesek piaci bérleti díjat fizetni [(b) ösztönzése piaci üzleti modell kidolgozására].

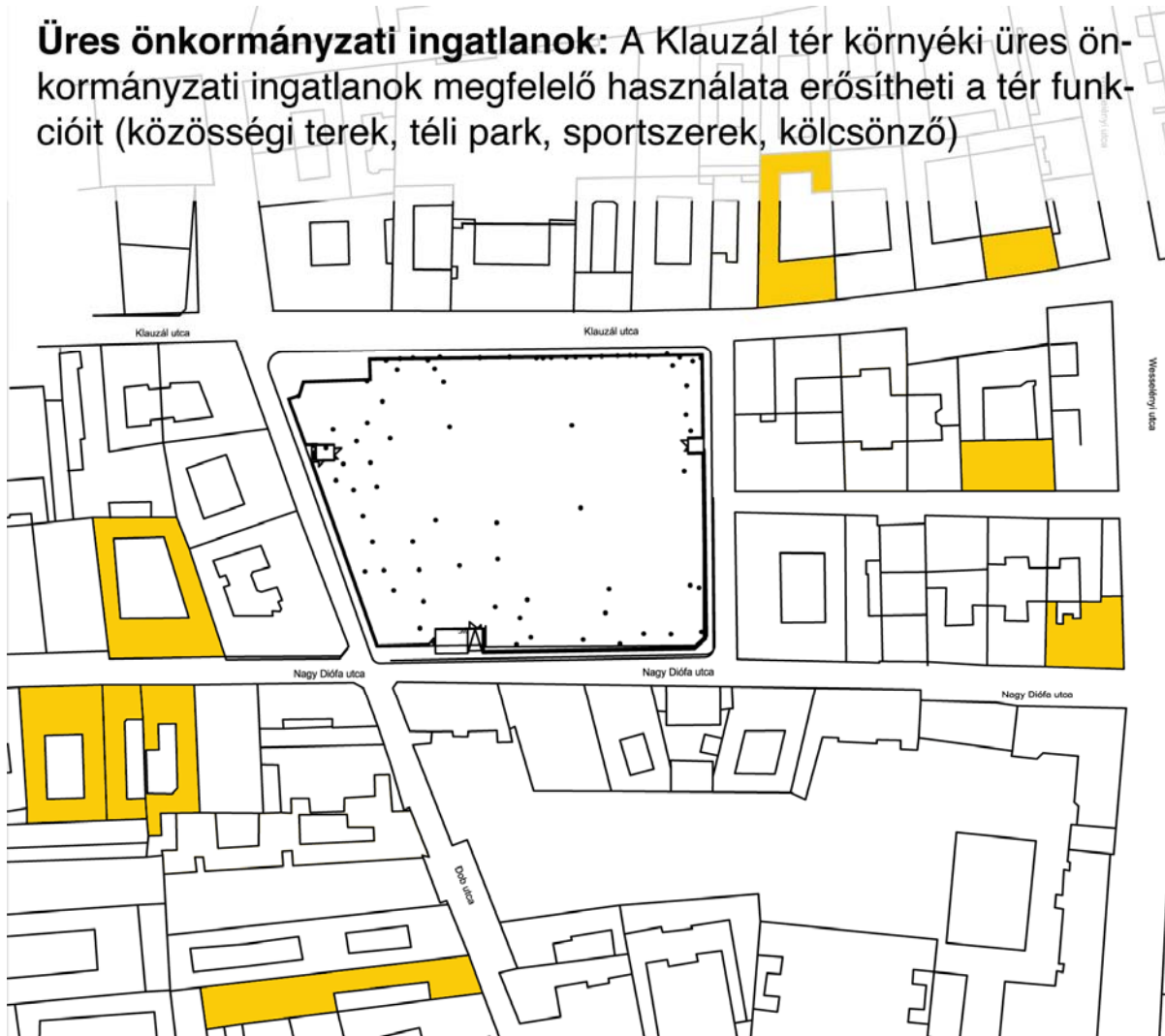
2. Design műhely

Design műhely, ahol különböző bútorkészítési fázisok kapnak helyet és ahol a szerszámpark hozzáférhető, ill. bérelhető a helyi lakosok számára. Ez kapcsolódik a Király utca Design utca profiljához, ellátva az átalakuló környék bútorigényét és növelve a környéken lakók kapacitását, képzettségét.

Előnyök:

- a betelepülő új funkciók támogatásával (kedvező bérleti feltételek) a kerület potenciális állandó bérelőket szerez
- az ingatlanok új használói felelősséget vállalnak az ingatlanért, annak megóvásáért, karbantartásáért, a fenntartással járó költségekért
- a közösségi funkciók pozitív társadalmi és környezeti hatásai növelik a környék ingatlanjainak értékét
- a közösségi és kereskedelmi használatok megfelelő párosításával gazdaságilag is fenntartható működés hozható létre

Üres önkormányzati ingatlanok: A Klauzál tér környéki üres önkormányzati ingatlanok megfelelő használata erősítheti a tér funkcióit (közösségi terek, téli park, sportszerek, kölcsönző)

VIII.2. Közösségi kert a Belső-Erzsébetvárosban

A Klauzál tér környékén jelenleg több különböző méretű, jelenleg parkolóként, szemétkerakóként vagy raktárként funkcionáló potenciális zöldterület található.

Felhasználva a KÉK **Közösségi Kertek programjának** közel két éves elméleti-előkészítő és másfél éves gyakorlati megvalósító (Millenáris: Lecsós Kert és VIII. ker. Leonardo Kert) tapasztalatait, javasoljuk egy erzsébetvárosi közösségi kert beindítását.

Funkciók:

- haszonnövények termesztése
- gasztró-kultúrára és rekreációs funkciókra épülő közösségi programok
- saját terményekre épülő vendéglátói szolgáltatások
- pihenő-olvasó park
- zárt tér eszköztárolásra (mely akár a Klauzál téri parkot is kiszolgálja)

Hosszabb távú lehetőségek:

Ezen területek elhelyezkedésüknél fogva összekapcsolhatók a már meglévő zöld területekkel, illetve az előbbi pontban hivatkozott Kisdiófa utcai üres üzlethelyiségekkel. A zöld hálózat különböző hangulatú és funkciójú parkok együttese lehet, ahol az egyes használatok nem zavarják egymást.

A megvalósítási folyamat első lépései és ütemezésük

2013. augusztus-október:

A fenti elvek megvalósításában és a közösségi tervezésben együttműködő tervezőcsapat pályázati úton történő kiválasztása.

A program B. pontjában szereplő tervek megvalósításához szükséges ingatlanok kijelölése.

2013. október-december:

A tér fenti elvekhez igazodó átszervezésének társadalmasítása - közösségi tervezés, ahol az alapkoncepcióba illeszthető lakossági, helyi vállalkozói és civil szempontok tényleges esélyt kapnak a végleges tervekbe való beépülésre és megvalósulásra.

Pilóta-projektek, köztéri akciók a program B. pontjához kijelölt ingatlanokhoz kapcsolódóan, a betelepülő funkciók megtalálása, üzleti tervek kidolgozása.

2013. december-2014. február 28.

Építési engedélyezési tervek elkészítése a fenti alapelvek és a közösségi tervezés eredményeinek lehető legmesszebb menő integrálásával, engedélyek megszerzése.

Budapest, 2013. 07. 22.

Kapcsolat:

KÉK – Kortárs Építészeti Központ

E: info@kek.org.hu

m: +36 30 522 5994

t: +36 1 322 2907

w: kek.org.hu